

JAK WSPIERAĆ ROZWÓJ PRZEDSZKOLAKA?

Teresa Szczepańska
Przedszkole „Moja Ekolandia”
16.09.2021 r.

ZAKRES TEMATYKI

- ❖ Etapy rozwojowe dzieci przedszkolnych 4-5 letnich
- ❖ Postawy rodziców a cechy zachowań dziecka
- ❖ Znaczenie wczesnego wspierania rozwoju dziecka

ETAPY ROZWOJU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM / 4-5 LATKI

- **Rozwój fizyczny dziecka 4 - letniego:**
  - **dość dobrze utrzymuje równowagę, dobrze jeździ na trzykołowym rowerze**
  - **sprawnie porusza się na schodach**
  - **wspina się na drzewa, drabinki, ogrodzenia, zwiesza się na nich**
  - **dobrze rzuca piłką, potrafi kopać ją w biegu, skacze na jednej nodze, szybko biega, podskakuje**
  - **bywa nie do opanowania ruchowo**
  - **bije, kopie, rzuca kamieniami, niszczy przedmioty, ucieka**

ETAPY ROZWOJU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM / 4-5 LATKI

- **Rozwój społeczny dziecka 4 - letniego:**
  - wykazuje duże poczucie pewności siebie i swoich możliwości
  - lubi **przeciwstawiać się wszelkim poleceniom**, które do tej pory wykonywało **grzecznie i dokładnie**
  - stosowanie jakichkolwiek **kar** **zamienić na określenie jasnych granic, stanowczość i konsekwencje**
  - bywa oporne, puszy się, przechwala, **przeklina**
  - przejawia wręcz **fanatyczny stosunek do prawdy**
  - **rozumie, że oszustwo jest czymś złym**
  - dość dobrze panuje nad emocjami
  - posiada utrwalone standardy zachowań przejętych od rodziców i bliskich
  - **potrafi już rozwiązywać problemy kierując się rozsądkiem**

ETAPY ROZWOJU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM / 4-5 LATKI

- **Charakterystyczne sposoby rozładowania napięć emocjonalnych 4 - latka:**
  - ssanie palca tylko podczas snu
  - trudne do opanowania zachowania sferze:
    - **motorycznej /ucieka, kopie, pluje, obgryza paznokcie, dłubie w nosie, robi miny/**
    - **werbalnej /puszy się, przechwala, celowo koślawi język, używa brzydkich słów/**
  - lęki i koszmary senne
  - **potrzeba oddawania moczu w chwilach podniecenia emocjonalnego, masturbacja**
  - ból brzucha, nawet wymioty w momentach stresu

ETAPY ROZWOJU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM / 4-5 LATKI

- **Rozwój fizyczny dziecka 5 - letniego:**
  - ruchliwe i energiczne
  - **próbuje być samodzielne w ubieraniu i rozbieraniu**
  - sprawne ruchowo: biega, wspina się, skacze, huśta się, rzuca piłką i dość zręcznie ją łapie
  - bardzo sprawnie i szybko jeździ na rowerze o trzech kółkach
  - rozpoczął się etap kostnienia kości nadgarstka, **dziecko jest zdolne do wykonywania coraz bardziej precyzyjnych ruchów**
  - **ładnie rysuje ludzi, domy, pojazdy**
  - potrafi narysować koło, krzyż, szyny, trójkąt i kwadrat z błędami

ETAPY ROZWOJU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM / 4-5 LATKI

- **Rozwój społeczny dziecka 5 - letniego:**
  - staje się spokojne, przyjacielskie, można na nim polegać
  - nie narzuca się innym, lubi się popisywać
  - **zabawa wzbogaca się o dodatkową formę aktywności – jest nią praca**
  - wytrwałe w swojej pracy, dopiero z chwilą jej **ukończenia oddalają się od niej**
  - potrafi lepiej panować nad emocjami, są bardziej zrównoważone
  - **coraz sprawniej uczą się dostrzegać emocjonalne sygnały innych ludzi i potrafią odpowiednio zareagować**
  - chętnie bawią się z innymi dziećmi
  - **wolą rywalizację indywidualną niż współzawodnictwo zespołowe**

ETAPY ROZWOJU DZIECI W WIEKU PRZEDSZKOLNYM / 4- 5 LATKI

- **Charakterystyczne sposoby rozładowywania napięć emocjonalnych 5-latka:**
  - często przejawia jeden charakterystyczny dla siebie sposób rozładowywania napięcia:
    - **dłubanie w nosie, obgryzanie paznokci, ssanie palca przed snem lub w stanie wielkiego zmęczenia**
    - mruganie oczami, potrząsanie głową, chrząkanie i pokastywanie, szczególnie pod koniec dnia
    - w **wieku 5 i pół roku** wzrasta ilość i intensywność sposobów rozładowywania emocji:
      - **częstsze dłubanie w nosie, obgryzanie paznokci, pokastywanie przypominające tiki**
      - **pokazywanie języka**

MAMO, TATO !!!

- **Twoje dziecko jest już „duże i samodzielne!!!”**
- **potrzebuje odpowiednio zbilansowanego żywienia,**
- **potrzebuje 4 razy więcej składników odżywczych niż dorośli**
- **komponowana w tym czasie dieta powinna dostarczać mu wszystkich niezbędnych składników odżywczych.**

Postawy Rodziców a cechy zachowań Dziecka

*Na podst. prac
Leo Kanner, Anny Roe i Marii Ziemskiej*

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

Postawy niewłaściwe to:

1. **Postawa unikająca**
2. **Postawa odtrącająca**
3. **Postawa zbyt wymagająca**
4. **Postawa nadmiernie chroniąca**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

1. **Postawa unikająca** - charakteryzuje ją nadmierny dystans uczuciowy rodziców wobec dziecka

- dziecko → obowiązek , ciężar emocjonalny, organizacyjny jak i finansowy
- rodzic nie specjalnie lubi przebywać ze swoim dzieckiem, stale krytykuje je i wytyka mu błędy
- kieruje nim stosując rozkazy, surowe kary i konsekwencje niedociągnięć

Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?

- agresję, gniew, kłótność, stosowanie kłamstwa jako metody na przetrwanie
- bywa aspołeczne, nie chce się angażować w zajęcia grupowe, zdarzają się też zachowania nerwicowe
- trudności w przystosowaniu się do różnych sytuacji, **bezradność, brak kreatywnego rozwiązywania problemów**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

2. **Postawa odtrącająca** - charakteryzuje ją nadmierny dystans uczuciowy rodziców wobec dziecka

- rodzice wyluzowani i pozornie liberalni, czasami wręcz obojętni
- **kontakt z dzieckiem - luźny, ograniczony do minimum**
- pozostawia je bez pomocy, nie bierze udziału w jego zabawach, pracach domowych i przyjemnościach
- **w relacjach brak spontaniczności i serdeczności**

○ **Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?**

- **nastawione jest na bycie w wiecznej opozycji**
- **bywa nieufne, bojaźliwe i łatwo popada w konflikt z rówieśnikami, z rodzicami ma także trudności z koncentracją i częste problemy w nauce**
- **często brakuje dziecku wytrwałości w dążeniu do celu, szybko się zniechęca**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

3. **Postawa nadmiernie wymagająca** - nadmierne skoncentrowanie się na dziecku oraz dominacja w postępowaniu wobec dziecka

- rodzice stawiają dziecku **wygórowane wymagania**
- rodzice krytykują go lub dopingują, zmuszając do wysiłku ponad możliwości
- w ich rozumieniu, starają się "**ciągnąć dziecko**" w górę, motywować do lepszej pracy i szybszego rozwoju

○ **Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?**

- **bunt i protest, brak wiary we własne siły**
- **niepewność i lękliwość, cierpi wręcz z powodu obsesji**
- **zdarza się także przewrażliwienie, uległość, nadpobudliwość, trudności z koncentracją**
- **dziecko ma poczucie traktowania z pozycji siły, bez poszanowania jego indywidualności.**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

4. **Postawa nadmiernie chroniąca** – nadmierne skoncentrowanie się na dziecku, ale z cechami uległości wobec niego

- pierwsze kroki malucha są dla nich dramatem
- **ustrzeżenie malucha przed samodzielnością, która w ich rozumieniu oznacza niebezpieczeństwa**
- chronią je przed wysiłkiem, pracą i odpowiedzialnością ustawicznie pobłażają - tworzą cieplarniane warunki rozwoju.

○ **Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?**

- **bierność, nastawienie na branie a nie dawanie, infantylne, bez inicjatywy**
- zdarza się, że ta postawa rodziców powoduje zachowania odwrotne: dziecko robi się **zarozumiałe, egoistyczne, awanturnicze, zuchwałe i samolubne**
- u dzieci niemal zawsze występuje **opóźnienie dojrzałości emocjonalnej i społecznej!!!!!!!**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

Postawy **właściwe to:**

1. Akceptacja dziecka
2. Współdziałanie z dzieckiem
3. Rozumnej swobody
4. Uznawanie praw dziecka w rodzinie

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

5. Postawa akceptacji dziecka - czyli przyjmowanie go takim jakie ono jest

- rodzice przyjmują potomka ze wszystkimi jego słabościami, śmiesznościami, atutami.
- **mama i tata chwalą dziecko, gdy jest powód, a gdy jest potrzeba - upominają je, ale nie potępiają jego osoby**
- poznają jego potrzeby i mądrze zaspokajają je
- **Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?**
  - poczucie bezpieczeństwa - odważne
  - **dziecko rośnie wesołe, przyjacielskie, współczujące, pogodne, miłe, otwarte, empatyczne**
  - postawa sprzyja również kształtowaniu się zdolności do nawiązywania trwałych więzi emocjonalnych.

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

6. Postawa współdziałania z dzieckiem - angażowanie się dla dziecka, ale i dziecka w zajęcia i sprawy dotyczące domu i rodziców

- dziecko uczestniczy w życiu rodzinnym, w pracach domowych i rozrywkach
- rodzice tacy mają tendencję **do "wydorostłania" malucha** - wprowadzania go w takie sfery życia, które nie są jeszcze dla niego odpowiednie

o Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?

- dziecko staje się ufne wobec rodziców, zwraca się do nich po radę i pomoc w momentach trudnych
- **wierzy we własne siły, jest wytrwałe, zadowolone z własnej pracy**
- zdolne do współdziałania i podejmowania zobowiązań
- **zdarza się, że dzieci takie, uczestniczące w świecie dorosłych, bywają zarozumiałe i przemyślane, nad wiek "przeintelektualizowane", przekonane o tym że "one już mogą, rozumieją"**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

7. Postawa zapewnienia dziecku rozumnej swobody – adekwatnej do wieku

- rodzice stwarzają okazję do zaspokojenia dziecięcej potrzeby aktywności i samodzielności
- **swoboda aktywności rozwija pomysłowość, oryginalność**
- dążenie do pokonywania przeszkód i łatwość w przystosowaniu do różnych sytuacji społecznych

o **Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?**

- zdolne do kontaktów zarówno z dorosłymi jak i z rówieśnikami
- **staje się uspołecznione i rozsądne, bo zna konsekwencje swoich zachowań**
- ma dużą łatwość w dostosowywaniu się do różnych sytuacji, umie pokonywać przeszkody, jest pomysłowe
- **często ma tendencję do przewodzenia grupie w sytuacjach kryzysowych, umie szukać samodzielnych rozwiązań w sytuacjach niestandardowych**

POSTAWY RODZICÓW A CECHY ZACHOWAŃ DZIECKA

8. Postawa uznająca równe prawa dziecka

- rodzice unikają dyscypliny i rygoru
- oczekują od dziecka dojrzałego zachowania i zawsze są gotowi mu pomóc
- **przejawiają szacunek dla jego indywidualności**
- **umieją być przyjacielem dziecka, poważnie traktując jego wszystkie przeżycia**, jak innych dorosłych członków rodziny

o **Jakie cechy i zachowania wywołuje to u dziecka?**

- rozwija lojalność, solidarność z innymi członkami rodziny
- **sprzyja powstawaniu realistycznego obrazu samego siebie**
- **dziecko ma poczucie uznania i szacunku - czuje się ważne**
- szybko staje się **gotowe do podejmowania odpowiedzialnych zadań, doprowadza podjęte działania do końca.**

PODSUMUJMY

**WŁAŚCIWE POSTAWY
WYCHOWAWCZE
to Dziecko**

**przyjacielskie, współczujące, pogodne,
odważne, wytrwałe, zadowolone z własnej
pracy, mające wysoką samoocenę!!!!**

**zdolne do współdziałania, nawiązywania
kontaktów, podejmowania prób
pokonywania przeszkód, rozwiązywania
konfliktów !!!**

**WYCHOWANIE
TO PRZYKŁAD I MIŁOŚĆ,
NIC WIĘCEJ!!!**

Fryderyk Froebel
(1782-1852)

**Znaczenie
wczesnego wspierania
rozwoju dziecka
dla jego funkcjonowania
„w życiu”**

CO WIĘC ROBIĆ - BY WSPIERAĆ ROZWÓJ DZIECKA?

Zadbaj by wychowanie było wspólną drogą –
Twoją i dziecka

Dąż do spójnego oddziaływania wszystkich
osób opiekujących się dzieckiem

Wyznaczaj dziecku jasne zasady, wyjaśnij
skutki ich przestrzegania

Bądź konsekwentny w egzekwowaniu zasad -
jasny i bezpieczny świat

Ucz samodzielności !!!!!

CO WIĘC ROBIĆ - BY WSPIERAĆ ROZWÓJ DZIECKA?

Daj dziecku swobodę, pozwalaj popełniać błędy, ufaj w jego możliwości

Okaż szacunek dla dziecięcych zmaganiań i trudu

Stwórz takie warunki, które będą pozwalały dziecku osiągnąć niezależność od ciebie i innych dorosłych

CO WIĘC ROBIĆ - BY WSPIERAĆ ROZWÓJ DZIECKA?

Nie zadawaj zbyt wielu pytań, nie spiesz się z daniem odpowiedzi i gotowym rozwiązaniem

Dbaj o to, by rozwijać zainteresowania dziecka, ale nie proponuj mu zbyt dużej ilości zajęć dodatkowych

**Zdiagnozuj pierwsze symptomy
zapowiadających się trudności!!!!**

NIE SPRZYJA WSPIERANIU ROZWOJU DZIECKA!

niecierpliwość

**przesadna
troskliwość**

**Brak samodzielności
= kłopoty**

pośpiech

zbytńia nerwowość

CO TO ZNACZY WSPIERAĆ ROZWÓJ DZIECKA!

obserwacja

**wymiana
spostrzeżeń**

wsparcie

**diagnoza +
akceptacja**

**specjalistyczna
pomoc**

WSPÓŁPRACA Z NAUCZYCIELEM W PRZEDSZKOLU

Efektywna komunikacja

- AKTYWNE SŁUCHANIE
- SZACUNEK
- EMPATIA

**„Kiedy śmieje się dziecko,
śmieje się cały świat”**

Janusz Korczak

LITERATURA

- M. Ziemska, Postawy rodzicielskie i ich wpływ na osobowość dziecka [w:] Rodzina i dziecko, red. M. Ziemska, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1986, s. 156
- I. Panuszewska: Kształtowanie typów i cech osobowości dzieci w wieku przedszkolnym „Edukacja i Dialog” 2005,
- D. Chrzanowska, L. Dzieniszewska-Klepacka, R. Kurniewicz-Witczakowa, S. Witkowska: Dziecko w wieku przedszkolnym. Warszawa 1978,
- B. Smykowski: Wiek przedszkolny. Jak rozpoznać potencjał dziecka? W: A. I. Brzezińska: Psychologiczne portrety człowieka. Gdańsk 2005,
- M. Żebrowska: Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży. Warszawa 1986,
- Podstawy pedagogiki przedszkolnej (red.) M. Kwiatkowska. Warszawa 1985,
- Anna Wilczyńska, psycholog, Dyrektor AKADEMII PRZYSZŁOŚCI, 26 września 2012,
- Przygotowanie do przedszkola. Wczesna edukacja dziecięca w przedszkolu dodane 2019-03-30